

**BİR SUÇA İLİŞKİN HAZIRLIK HAREKETLERİNE MUTTALİ OLMASINA
RAĞMEN BU SUÇUN İŞLENMESİNİ ÖNLEMeye YÖNELİK OLARAK
GEREKENİ YAPMAYAN İSTİHBARAT GÖREVLİSİNİN CEZA HUKUKU
SORUMLULUĞU**

Prof. Dr. İzzet ÖZGENÇ

“15 Temmuz (2016) Darbe Teşebbüsünün Önlenmemesi Dolayısıyla Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerine Hukuki Değerlendirmeler” başlıklı muhtasar makalemde üzerinde durulan temel sorun, **hazırlık hareketlerine muttali olunan suçun icrasına teşebbüs edilmeden önce önlenmemesidir.** Makalede sorumluluğu gündeme getirilen kişiler bakımından salt **ihbar yükümlülüğü** değil, **suçun işlenmesini önleme yükümlülüğü** söz konusudur. Salt ihbar yükümlülüğünün söz konusu olduğu durumlarda, esas itibarıyla kişinin suçun işlenmesini önleme yükümlülüğü mevcut değildir. Bu nedenledir ki, ihbar yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi sadece **suçu bildirmeme suçuna** ilişkin hükümlere göre sorumlu tutulur. Başka bir ifadeyle, ihbar yükümlülüğüne aykırı davranan kişi, işlenmekte olan suçta iştiraktan dolayı sorumlu tutulmaz. Bu itibarla, ihbar yükümlülüğü ile suçun işlenmesini önleme yükümlülüğünü birbirine karıştırmamak gerekir. İhbar yükümlülüğü, esas itibarıyla, işlenmiş olan suçtan dolayı faillerinin cezalandırılmasını sağlamaya yöneliktir. Buna karşılık, suçun işlenmesini önleme yükümlülüğü ise, bir suçun icrasının önüne geçmeyi, bir suçun icrasına engel olmayı amaçlamaktadır.

Ancak, belirtmek gerekir ki, ihbarda bulunmak, suçun işlenmesini önleme bakımından bir fonksiyon görebilir. Bu itibarla, ihbarda bulunmak suretiyle de suçun işlenmesi önlenir. Suçun işlenmesini önleme yükümlülüğü bakımından önemli olan, bu yükümlülük altında bulunan kamu görevlisinin, suçun işlenmesini önleme bağlamında görevinin gereklerini yerine getirmesidir. Bu itibarla, bir istihbarat görevlisi, darbe teşebbüsüne ilişkin hazırlık hareketlerinin yapılmakta ve devam etmekte olduğuna muttali olduktan sonra, bu suçun icrasını engellemeye yönelik olarak ilgili kamu otoritelerini bilgilendirmesi, ceza hukuku sorumluluğunun ortadan kalkması için yeterlidir. Yoksa, istihbarat görevlisinden, darbecilerin teşebbüsünü örneğin silah kullanarak önlemesini beklememek gerekir. Burada önemli olan, istihbarat görevlilerinin, görevlerinin icrası sürecinde hazırlık hareketlerine muttali oldukları suçlar bakımından salt ihbar yükümlülüğünün değil, **suçun işlenmesini önleme yükümlülüğünün** mevcudiyetidir. Yükümlülüğün yerine getirilmemesi dolayısıyla ceza hukuku sorumluluğu, ihlal edilen yükümlülüğün türüne göre değişmektedir.